

Listopad...

Ten zkřehlý dušičkový čas
láme v nás tvrdé okovy,
zatušíš co je za slovy,
že je Věčnost v nás...

Listopad byl pro mne zatím vždycky barevný měsíc, plný práce na zahradě s pozdním ovocem a spadáním listů, ale také se zastavením na cestě ke hřbitovu. Jdu, zvednu si kaštanek a dívám se na rodné městečko svrchu od hřbitovní zdi. Z tohoto pohledu vypadají naše běžné starosti a úkoly poněkud jinak. Z dálky, z nadhledu všechno je menší, natočené k pozorovateli jiným úhlem. Náhle cosi jiného je důležité. Jdu k hrobům svých předků a omlouvám se jim s otázkou: Děláte dobře? Jednali byste také tak? Co byste dělali na mém místě? V takových chvílích člověk není sám, ale táhne skrze jeho bytí řada generací. Všichni ti dědové a báby jsou obsaženi v něm a jsou jeho součástí a on jejich. Vnímá něco beze slov, cosi jako předivo rodu a tíhu země i lehkost země. Zatuší co je za slovy: „Budiž mu země lehká.“ Třeba toto: Až přehledne svůj pozemský čas, ať mu tato bilance není těžkou, ať pocítí lehkost země, z níž vzešel jeho dočasný život a na níž konal podle svého nejlepšího svědomí. Lehkost země je tedy odměnou.

Ale ten zkřehlý dušičkový čas nás nevede jenom ke hřbitovům, ale hlavně za ně, dál k Věčnosti. Staří věřili na jakousi štěrbinu nebo průnik, kterým se nevýslovné, co nepotkáváme v běžném životě nebo si to neuvědomujeme, dostává do našeho vědomí a my se vědomě toho dotýkáme. Tento průnik tuší každé náboženství (religio) a nějak o tomto svazku časnosti a věčnosti a jejich průniku jedná. Děje se tak příběhem, symbolicky, pomocí svátků neboli zastavení v běhu času nebo pomocí obřadů.

Také proto člověk zapaluje světla v chrámech a na hrobech, klade tam květiny nebo kamínky. Zdraví se tak s těmi, které už v tomto životě nikdy nepotká. Hledí přes hroby někam za dočasnost, kde tuší i svoji Věčnost.

Jarmila Plotěná

Tvůrčí náboženství

V zemi svobody

Unitářství anglické

První stopy unitářských názorů v Anglii se objevují koncem 16. a počátkem 17. století. Bylo tu několik okolností, které souvisejí s tímto vznikem. Jednak tu byla „stranger's church“, církve pro cizince, která shromažďovala vynikající myslitele, z nichž hlavně italská „misionáři unitářští“, Ochino, Stancaró a Laelius Socinus, udávali této církvi svobodomyšlný ráz. také tu bylo lidové hnutí anabaptistů a vliv polského socinianismu, který sem přinesli studenti a profesori a zvláště vydání sociniánského katechismu v angličtině vykonalo velkou průkopnickou práci pro unitářství. Nemalý vliv měla i ta

okolnost, že se rozšířila bible mezi prostý lid - díky vládnímu nařízení - a mnozí postřehli její omyly, rozpory a také rozpory církevního učení s biblí.

Prvním sjednotitelem a organisátorem těchto předzvěstí vzniku anglického unitářství byl John Bidl.

Narodil se r. 1615 ve Wotton-under-Edge, jako syn soukeníka. Po ukončení studia v Oxfordu počal učit na vysoké škole v Gloucestru. Byl znám jako pilný student a dobrý profesor. Znal téměř celý Nový zákon nazpaměť v angličtině i v řečtině. Pečlivým studiem bible, ač nečetl vůbec sociniánských knih, přišel k závěru, že bible neobsahuje učení o Trojici. Z těchto úvah sestavil 12 argumentů (důvodů) proti tomuto dogmatu a ukázal je některým svým přátelům. Ti však v něm viděli kacíře a jeden z nich jej udal; ač nemocen, byl ihned vržen do žaláře. Od tohoto okamžiku až do konce svého života byl střídavě v žaláři a ve vyhnanství pro své náboženské přesvědčení.

Po odpykání prvního trestu dal Bidl svých 12 argumentů vytisknouti. Ačkoliv to byla nepatrná knížečka, způsobila takový rozruch, že byla zakázána a veřejně katy pálena. Neustálé pronásledování Bidla však probouzelo v mnoha lidech sympatie k němu, takže po jeho propuštění na svobodu seskupilo se kolem něho mnoho přátel, jimž v Londýně každou neděli přednášel. Tento sbor Bideliánů, jak byli nazýváni, byl tedy prvním unitářským sborem v Anglii. Vliv jeho kázání byl brzy patrný i mezi ostatními anglickými protestanty. V očích ortodoxních úřadů byl však stále nebezpečnějším a posléze byl odsouzen do vyhnanství. Po dvou letech se přátelé postarali o osvobození a tak přišel znovu do Londýna. Ale nové žaloby se proti němu hrnuly, putoval ze žaláře do žaláře, až svým útrapám podlehl 22. září 1662 ve věku 47 let.

Pionýrská práce Bidlova byla by opět zapadla, nebyti velkého strážce unitářského ohně Thomase Firmina. Tento přívrženec Bidlův byl bohatým továrníkem, člověkem dobrého srdce a průkopníkem sociální péče v Anglii. Firmin dal vytisknouti knihu: „A Brief History of Unitarians, called also Socinians“. (Krátké dějiny unitářů, kteří jsou také nazýváni sociniány.) Byly v ní vylíčeny první stopy unitářství od dob prvokřesťanských a rozebrány biblické verše, které jsou často vyzdvihovány těm, kteří v Trojici. Bylo dokázáno, že nemá ani biblického odůvodnění ani rozumového oprávnění; Athanasiovo vyznání víry bylo podrobena rozboru, poukázáno na rozpory v něm a žádáno, aby bylo zamítnuto.

Vznikl prudký spor, v němž přívrženci těchto názorů byli nazýváni „ariáni“. Toto hnutí mělo velký ohlas nejen v církvi anglikánské, ale hlavně mezi reformovanými (nonconformists). Nemálo k tomu přispěly spisy vůdce „ariánského“ hnutí Samuela Clarka. Tím byla připravena půda. Vlastními vůdci anglického unitářství se pak stali Theophilus Lindsey a Joseph Priestley.

Lindsey, syn skotského obchodníka, nabytí vzdělání v Cambridge a stal se duchovním v církvi anglikánské. Byl však příliš svobodomyšlný a dostal se do sporu s ortodoxní věroukou své církve. Zasloužil si život péči o chudé, ale v pozdějších letech se jeho těžké vnitřní rozpory zvětšily; proto se vzdal místa anglikánského duchovního. V padesáti letech, při chatrném zdraví, vyčerpán a bez peněz šel do neznáma. V Londýně si najal skromný byt a upadl do takové nouze, že bylo nutno prodati nádobí a přibory, aby měl na byt a stravu. Ačkoliv mu přátelé nabízeli slušná místa v knihovně a jinde, nepřijal, neboť cítil, že jeho poslání je práce náboženská.

Najal si dvě místnosti a počal kázati v duchu unitářském. S počátku byli lidé nedůvěřiví a zvláště úřady, takže při jeho kázání byl vždy přítomen policejní úředník, který sledoval, není-li v řeči nic závadného. Zakrátko však získal si Lindsey takového přátelství, že místnosti nestačily pojmouti posluchačstvo a za členy se hlásili lidé, kteří měli i vysoké postavení ve veřejném životě. Byl koupěn dům v Essex Street a tam zřízena bohoslužebná místnost. (Dům je dodnes ústředím anglikánských unitářů.) Hnutí rostlo, přihlašovali se noví duchovní a celé obce přistupovaly k unitářství. Lindsey se dočkal toho, že unitářství bylo v Anglii velmi dobře organisováno a zároveň se těšil, že také v Americe, Francii a na všech ostrovech britských se rozšířilo.

Druhým vůdcem anglických unitářů byl Joseph Priestley. Narodil se roku 1773 v malé vesnici u města Leeds jako syn krejčího. Po ukončení universitního studia ovládal deset jazyků. Studoval teologii na akademii v Daventry a stal se presbyteriánským duchovním. Měl vrozený smysl pro systém, což mu velmi pomáhalo v jeho vědecké práci, které věnoval všechnen volný čas. Poněvadž od narození byl stížen vadou, která se projevovala v jeho řeči, nebyl populárním řečníkem, zato však výborným učitelem.

Vedle studia theologického věnoval se také právům a získal hodnost doktora práv. Priestley vynikl později i jako chemik, objevil kyslík a je vynálezcem sodové vody. Nebyl snad jediný obor vědní, který by jej nezajímal a ve kterém by neměl velkých znalostí.

Ale náboženství jej zajímalo nejvíce. Horlivě psal náboženské spisy, které mu na jedné straně získávaly přátele, avšak na druhé straně probouzely nepřátelství. Protože se netajil sympatiemi k francouzské a americké revoluci, byl některými anglikánskými duchovními nařčen, že je zrádcem a připravuje revoluci v Anglii. Priestley byl v té době duchovním v Birminghamu. Jednoho dne přitáhl dav asi dvou tisíc napilých a duchovními anglikánskými poštvaných lidí a vypálili unitářský kostel a obytný dům Priestleyho, zničili jeho knihovnu a cenné rukopisy, a kdyby v čas nebyl uprchl, byl by jistě zabit. Po tři dny tyto rozvášnění lidé ničili vše, co bylo unitářské, až konečně vojsko je přivedlo k rozumu. Anglikánští kněží, kteří štváli lid k tomuto činu, byli povýšeni ve svých úřadech a poškozeným unitářům nebyla dána téměř žádná náhrada. Priestley si nebyl jist životem nikde. Odjel do Londýna, kde po tři roky opět kázal, ale všude byl pronásledován.

Zato z ciziny přicházely dopisy a pozvání. Francouzští republikáni jej zvolili za čestného občana Francie a četná pozvání dostával také z Ameriky. Rozhodl se konečně pro Ameriku, kde byl již jeden z jeho synů. Tam byl srdečně přivítán vědeckým světem. Věnoval se vědecké práci a čas od času kázal ve Philadelphii, kdykoliv byl pozván některým pokrokovým duchovním. Osobními jeho přáteli byli Washington, Jefferson, Adams a jiní. Zemřel v Americe r. 1804.

Když Priestley odejel do Ameriky, stal se jeho nástupcem Thomas Belsham, ve kterém angličtí unitáři měli velmi schopného vůdce. Roztroušené sbory unitářské byly organisovány v různé federace a hlavně v misionářské práci bylo postupováno společně. Roku 1825 byla ustavena „British and Foreign Unitarian Association“, společnost, která dodnes sdružuje všechny unitářské obce Velké Británie a Irsky. Po překonání různých těžkostí, které jim byly kladeny od ortodoxních církví a vlády, bylo 1871 dosaženo úplné svobody a uznání vlády.

Od r. 1821 začaly čilé styky se sedmihradskými unitáři a misionáři byli posláni do Španěl, Francie a Indie, kde byly založeny unitářské sbory.

Ale ani vnitřně nepřestávali unitáři růst. Když nabyli dostatečných práv, která jim zaručovala vývoj, nastalo vnitřní tříbení a prohlubování. V tomto vnitřním růstu stal se vůdcem James Martineau, velký theolog a filosof. Za jeho vedení osvobodili se unitáři od autority bible a přijali jako nejspolehlivější autoritu zdravý rozum a svědomí. Rovněž upustili od víry v zázraky a Ježíš byl plně přijímán jako velký náboženský vůdce a vzor, ale ne jako Bůh, nýbrž jako člověk..

Angličtí unitáři mají dnes na 360 sborů. Ač je to malá skupina, přece sdružuje nejvlivnější osobnosti, z jejichž středu vyšla celá řada vynikajících lidí. Jejich jména najdete v jedné z dalších kapitol.

K. Hašpl, Jar. Šíma

Zvon probouzející lidská srdce

Tenkrát jsem netrpělivě čekala před televizní obrazovkou až se objeví. Jeho otevřené dlaně posílající energii na mě působily skoro až magicky. Později jsem se s ním párkrát setkala osobně na přednáškách v našem městě. Nyní se Tomáš Pfeiffer předvedl jako hráč na Vodnářský zvon.

Zpočátku jsem nechápala, jak je to možné. Připadalo mi to jako velká mísa s madly naplněná vodou. Nechápala jsem, jak to může vydávat nějaký zvuk, natož tak nádherné tóny. Připomínalo mi to zvuky kostelního zvonu, letící letadlo nebo kovadlinu. Přitom tato mísa je vlastně hudebním nástrojem, kopie čínského originálu.

Cítila jsem jak tento zvuk proniká do těla, do každé mé části i buňky. Nejvíce jsem to pocítila na temeni hlavy. Zvláštní chvění v celé hlavě. Nebylo to hučení, spíše jako vlnění. Během první skladby jsem ovšem bojovala s nepříjemnou bolestí v oblasti žaludku a slinivky. Moje nejcitlivější orgány, s kterými jsem měla v dřívějšku problémy.

Při druhé skladbě postupně ustupovala a nakonec se mým tělem rozlévalo teplo. Když jsem zavřela oči jako bych se vznášela někde ve vesmíru, letíc volně a svobodně. Možná to bylo tím, že se na plátně v popředí promítaly výjevy z Hubbleova teleskopu.

U předchozích skladeb mě uchvátila nádherná příroda i starobylé památky Prahy. Pan Pfeiffer nám řekl, že někteří lidé doslova vystupují z těla. Tyto zvuky jsou totiž léčivými vibracemi, které upravují buněčné procesy v těle, uzdravují. Sedmnáct alikvótních tónů rezonuje s naší duchovní podstatou, shodné s rezonancí vesmíru. Zajímavé je, že kdyby se tyto zvuky uplatňovaly nesprávným způsobem, mohlo by dojít i k narušení vesmíru. Na každého to zřejmě působí jinak. Léčebný účinek může být pocíťován až po několika seancích. Bylo by krásné, kdyby co nejvíce lidí pochopilo podstatu duchovního bytí a ze světa zmizela zloba a nenávisť. Kdyby se lidská srdce otevřela lásce a nezištné pomoci druhým.

Renata Šťastná

Touto ulicí...

Touto ulicí

*táhly dějiny jak dávní poutníci,
vzdechy se tu zastavily a zvedly hlavu k nebesům,*

*země tu má blíže k snům
a bolest k slitování.
Ze země hlubin volám k Tobě
bez ustání v každé době
a mám jedno přání,
aby touto ulicí
táhli jen dobří poutníci*

Jarmila Plotěná

10. 11. 2007: Byli jsme u toho

Snad každý na tomto světě občas zaznamená určité události, u kterých nechce chybět. To se samozřejmě většinou liší podle okruhu zájmů. Pro někoho je to zajímavé fotbalové utkání, jiný se těší na koncert svého oblíbeného umělce, další na setkání s oblíbeným politikem, jiný třeba na duchovní přednášku. Každý se zde řídí okruhem svých zájmů, které bývají u různých lidí různé, každý hledá své naplnění jiným způsobem, jak je v občanské společnosti běžné.

Existují však i zájmy, které jsou nám společné. Takovým společným zájmem například je, abychom mohli žít ve společnosti respektující výše zmíněnou pestrost zájmů a názorů, ve společnosti tolerantní a svobodné. Zde se sluší také připomenout, že svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda ostatních. V nejrůznějších totalitních a autoritářských režimech jsme svědky toho, že určitá skupina usurpuje co nejvíce moci, co nejvíce vlastní „svobody“ ovládat ostatní, rozhodovat o jejich osudech, zasahovat do jejich zájmů, držet se u moci s použitím jakýchkoli prostředků.

Zde, ve střední Evropě je nepochybně nejhrůznějším příkladem odlidštěného totalitního systému Hitlerova Třetí říše, založená na zvrácených ideách rasové nadvlády, nesnášenlivosti, nenávisti a xenofobie. Všichni víme, že prvním terčem této nenávisti byl židovský národ, zčásti proto, že se jednalo o skupinu lidí nesnadno ovlivnitelných totalitní ideologií, zčásti pro jejich majetek, který posloužil jako první „válečná kořist“ pro nacistické soukmenovce a k zalepení děr v rozpočtu masivně zbrojícího nacistického státu, připravujícího se na rozpoutání světové války.

Je překvapivé, že se v našem národě po přetrpěné historické zkušenosti podrobeného národa v druhé světové válce, která nás nepřímo vrhla do náruče totalitního stalinského Sovětského Svazu a vedla k dalším čtyřiceti trpkým rokům totality, najdou lidé, kteří se hlásí ke zvráceným a také fakticky nesprávným fašistickým a nacistickým idejím. Vždyť světové neonacistické hnutí má pro ně – vzhledem k jejich „nečistému“ rasovému původu – připraveno v případě svého vítězství přinejlepším místa otroků nebo lokajů. Tito lidé zneužívají tolerance, běžné v demokratických systémech, pro šíření své zvrácené totalitní ideologie. Vážení přátelé, v tomto případě však nejde o toleranci, protože skutečná tolerance je možná pouze ve vzájemné úctě k projevovaným odlišnostem. Správným pojmenováním pro toleranci k nenávistným totalitním ideologiím je nevědomost, hloupost a především *lhostejnost*. Ano, totalitní ideologie mohou nerušeně bujet pouze v prostředí nevědomé lhostejnosti.

Chystaná provokace neonacistů ve výročí nechvalně proslulé Křišťálové noci, největšího pogromu proti Židům v historii, naštěstí ukázala, že naše občanská společnost není zcela lhostejná. Tisíce lidí, kteří se shromáždili 10. 11. 2007 v Praze před synagogou a na Staroměstském náměstí, aby vyjádřili svou úctu židovským i jiným obětem nacistického a rasistického násilí a svůj nesouhlas s fašismem a jinými xenofobními ideologiemi jsou toho důkazem. Přišli navzdory nepříjemnému deštivému a chladnému počasí, mnozí si připnuli na znamení solidarity žluté šalamounovy hvězdy s nápisem „Jude“. Pokojné shromáždění v malém připomnělo atmosféru listopadu 1989, atmosféru lidské sounáležitosti a solidarity. Přijeli jsme z Brna s rev. Plotěnou, abychom byli u toho, abychom podpořili správnou věc. U takových událostí by unitáři vzhledem ke svým principům neměli chybět. A kdyby kvůli ničemu jinému, tak z úcty k našemu zakladateli, Norbertu Fabiánu Čapkovi, který byl zavražděn v nacistickém koncentračním táboře. Nebo si snad představujeme, že pravda zvítězí (jak je psáno na naší zástavě), bez nás, za našeho lhostejného přihlížení s rukama za zády? I to je možné, ale byla by to velká škoda. Jsme rádi, že jsme byli u toho a vy, kdo čtete tento článek tak trochu s námi.

Ing. Pavel Sedlák

Unitářské principy

V rámci vzájemně se podporujícího společenství uplatňujeme tyto principy:

- 1. Svoboda svědomí a přesvědčení.**
- 2. Tolerance a porozumění druhým.**
- 3. Používání kritického rozumu i v náboženství.**
- 4. Harmonický rozvoj osobnosti.**
- 5. Soucítění, rovnost a spravedlnost v mezilidských vztazích.**
- 6. Respektování hodnoty a důstojnosti každého člověka.**
- 7. Pomoc druhým a sociální odpovědnost.**
- 8. Úcta k životu a přírodě.**
- 9. Demokratický způsob rozhodování.**

Meditace

Kdykoliv Ti chci zazpívat píseň,
odletí ode mne všechna slova.
Ty Nevýslovný, po kterém touží
v nesčíslných podobách všechno,
co tvoříš.

I v nejstrašnější propasti hoří Tvé světlo,
nepoznáno.
Zázrak tvoření zůstává za vším skrytý.

Cokoliv nelze uchopit, tomu jsi podoben.

Jarmila Plotěná